

УДК 316.42.001.76 (477)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КЕРОВАНОГО СОЦІАЛЬНОГО ІННОВУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Більська Ольга Володимирівна, доцент кафедри економіки та управління національним господарством, доцент, к.е.н., Дніпровський національний університет імені О. Гончара

Olga Bilska, candidate of economic Sciences, associate Professor, Department of Economics and management of the national economy

O. Bilska Theoretical-methodological bases of providing controlled social innovation introduction process in the national economy

The estimation of the degree of elaboration of the problem of the social innovation introduction process in the context of implementation of innovative development models. The article generalises approaches of foreign scientists to the definition of innovation in General and justifies the author's concept of social innovation as materialized solutions that more efficiently modify directly or indirectly selectively fixed institutions and institutions in various sectors of the national economy of the country at the appropriate stage socializing transformations. Determined that social innovation is a static category and appear in the result of the relevant direction of the process of the social innovation introduction process. It is established that the result of the social innovation introduction process is not social innovation, and not its implementation and the achievement of the desired social change. Invited to consider the social innovation introduction process as a set of practical actions of the state, legal entities and citizens on the design and implementation of social innovations, the performance of which depends on an objective definition of the sectors of the economy that are in need of socialization in a given time, and ochotorena corresponding social improvements. Focuses on the fact that innovation is of a social nature as a consciously organized innovations to ensure relevant changes in society to enhance social performance in General required a Central trigger for the creation of the motivational field and the change control in the desired direction for the consequences of their implementation. It is established that innovations create field variability of social systems, which can be both natural selection and selective sampling, provide an effective mode of functioning and development. The methodological basis of providing controlled the social innovation introduction process is the allocation on the basis of empirical studies of the zones of admissible changes of parameters of functioning and development of the social system under the influence of the improvement of social institutions and institutions.

Більська О. В. Теоретико-методологічні основи забезпечення керованого соціального інновування в національній економіці.

Надано оцінку ступеню опрацювання проблеми соціального інновування в контексті реалізації моделі інноваційного розвитку. Узагальнено підходи зарубіжних вчених до визначення сутності інновацій взагалі та обґрунтовано авторську концепцію соціальних інновацій, як матеріалізованих рішень, здатних більш раціонально змінити безпосередньо чи опосередковано вибірково зафіксовані інститути та інституції в різних секторах національної економіки країни на відповідному етапі соціалізаційних перетворень. Визначено, що соціальні інновації являються статичною категорією і постають наслідком відповідного за спрямованістю процесу соціального інновування. Встановлено, що результатом соціального інновування виступає не соціальна інновація, і не її впровадження, а досягнення бажаних соціальних змін. Запропоновано розглядати соціальне інновування як сукупність практичних дій держави, юридичних осіб і громадян щодо проектування й реалізації соціальних інновацій, результативність яких залежить від об'єктивного визначення сфер економіки, які потребують соціалізації в даний момент часу, і оконтурення відповідних їм соціальних удосконалень. Акцентується увага на тому, що інновації соціального характеру як свідомо організовані нововведення для забезпечення відповідних змін у соціумі щодо посилення соціальної результативності загалом потребують централізованого ініціювання для створення мотиваційного поля і контролю змін у бажаному напрямі за наслідками їх впровадження. Встановлено, що інновації створюють поле мінливості соціальних систем, в якому може реалізовуватися як природний, так і селективний відбір їх зразків, що забезпечують їм ефективний режим функціонування та розвитку. Методологічною основою забезпечення керованого соціального інновування є виділення на основі емпіричних досліджень зон прийнятних змін параметрів функціонування й розвитку соціальної системи під впливом удосконалення соціальних інститутів і інституцій.

Бильская О.В. Теоретико-методологические основы обеспечения управляемого социального инновирования в национальной экономике

Дана оценка степени проработки проблемы социального инновирования в контексте реализации модели инновационного развития. Обобщены подходы зарубежных ученых к определению сущности инноваций вообще и обоснованно авторскую концепцию социальных инноваций, как материализованных решений, способных более рационально изменить прямо или косвенно выборочно зафиксированные институты и институции в различных секторах национальной экономики страны на соответствующем этапе социализационных преобразований. Определено, что социальные инновации являются статической категорией и возникают следствием соответствующего по направленности процесса социального инновирования. Установлено, что результатом социального инновирования выступает не социальная инновация, и не ее внедрение, а достижение желаемых социальных изменений. Предложено рассматривать социальное инновирование как совокупность практических действий государства, юридических лиц и граждан по проектированию и реализации социальных инноваций, результативность которых зависит от объективного определения сфер экономики, которые нуждаются в социализации в данный момент времени, и оконтуривания соответствующих им социальных усовершенствований. Акцентируется внимание на том, что инновации социального характера как сознательно организованные нововведения для обеспечения соответствующих изменений в социуме по усилению социальной результативности в целом, нуждаются в централизованном инициировании для создания мотивационного поля и контроля изменений в желаемом направлении по результатам их внедрения. Установлено, что инновации создают поле изменчивости социальных систем, в котором может реализовываться как природный, так и селективный отбор их образцов, обеспечивающих им эффективный режим функционирования и развития. Методологической основой обеспечения управляемого социального инновирования является выделение на основе эмпирических исследований зон приемлемых изменений параметров функционирования и развития социальной системы под влиянием совершенствования социальных институтов и институций.

Постановка проблеми. Всі реформаційні процеси, які здійснювалися в Україні впродовж років після набуття незалежності пов'язуються з соціальною конверсією економіки. Подібна зорієнтованість пояснюється нагальною необхідністю повернення країни в русло цивілізаційних процесів світового розвитку щодо визнання людини найвищою цінністю. За наслідками розробки сценаріїв розвитку і екстраполяції на майбутнє можливих результатів цивілізаційного поступу і загроз його здійсненню стає зрозумілим, що для подолання викликів сучасного суспільного розвитку є потреба у відході від стереотипів стратегування і застосування інноваційного підходу. Треба підкреслити, що вітчизняна економіка формально переорієнтована на інноваційний шлях розвитку. Проте тривалий час потенціал інноваційних зрушень пов'язувався виключно з технічними нововведеннями. Безумовно, подібна спрямованість інноваційних процесів ставить в залежність всю соціально-трансформаційну динаміку тільки від техніко-технологічних змін у виробництві. Між тим для становлення інституту соціальної держави, яка розбудовується на теренах України, потрібен принципово новий тип новацій, які спроможні творити зміни не тільки в економічній сфері, а й в соціальній і сприяти тим самим формуванню цивілізаційної якості життя гідного людини. Вони отримали назву соціальних інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До сьогодні науковцями зроблено чималий внесок в дослідження інноваційних процесів загалом і з соціальним підтекстом, зокрема. Щодо останніх, то в середовищі вітчизняних науковців почав виокремлюватися шерег представників, які прагнули започаткувати наукові витоки порозуміння соціальних інновацій, як то Л. Антонюк, О. Новікова, О. Воловодова, Л. Бойко-Бойчук, Н. Летунівська, І. Мейжис, А. Поручник, В. Савчук, О. Сандига, І. Терон, І. Чорнодід і ін. При оцінці розробок соціальних інновацій виокремлюється концентрація думок в площині визначення їх сутності та запровадження [1; 2; 3; 4], оконтурення конструкції механізмів розробки [3; 5] та значення й пріоритетних сфер їх впровадження в українській сучасності [5; 6; 7; 8]. Але знання були і залишаються категорією відносною. Тому природним є факт утримування в тлумаченнях соціальних інновацій деяких теоретичних та методологічних розбіжностей.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. До останнього часу так і не віднайдено обґрунтованого рішення щодо джерельної бази соціальних

інновацій. Як наслідок під прямий вплив держави підпадає не вся відома множина процесів і явищ, що складають суть соціального. Ці реалії свідчать на користь того, що питання реалізації державою свого соціального призначення через соціальні інновації є настільки організаційно складними, що деякі з них потребують подальшого наукового упорядкування. У цій ситуації проста логіка підводить до необхідності більш ретельного вивчення сутності процесів формування і впровадження соціальних інновацій, які діють у соціальному просторі країни, і встановлення методологічних підвалин їх керованого здійснення й забезпечення прийняттого впливу на соціальну динаміку.

Метою статті є осмислення сутності соціального інновування як стратегії реалізації концепції цивілізаційного поступу на всіх рівнях управління та суспільного співжиття і оконтурення методологічних підвалин, які визначають умови й механізми його керованого здійснення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відомий вчений Й. Шумпетер ідентифікував інновації як «нову якість або властивість засобів виробництва, які можна отримати шляхом удосконалення існуючого устаткування» [9, с.282]. Саме з авторської концентрації на фразі «удосконалення існуючого» випливає, що інновацією не може бути тільки-но сконструйований предмет. Подібне сприйняття формується і при дослідженні етимологічного значення терміну «інновація». Термін «in» надає значення слову *novus* як змін «зсередини», що знову ж таки вимагає тлумачити інновацію результатом удосконалення будь-якого існуючого об'єкта.

Відповідно до зазначеного інновацією є удосконалений діючий або використовуваний в минулому але актуалізований в сучасний період об'єкт (засіб, інститут) прямої або опосередкованої ним зміни у соціумі. Тоді «соціальні інновації» як наукова категорія мають відображати відносини між суб'єктами економіки стосовно вдосконалення діючих в минулому і в умовах сьогодення інститутів й інституцій регулювання соціальної динаміки та їх впровадження в різні сфери національної економіки. На нашу думку, адекватно часу було б доцільно ідентифікувати соціальні інновації на макрорівні з рішеннями, здатними більш раціонально змінити безпосередньо чи опосередковано вибірково зафіксовані інститути в різних секторах національної економіки країни на відповідному етапі соціалізаційних перетворень. Виходить, що соціальні інновації являються статичною категорією і постають наслідком відповідного за спрямованістю інноваційного процесу. Логічно постає питання чи виступають соціальні інновації результатом процесу інновування? Справа у тому, що соціальні інновації не завжди презентують позитивні впливи на соціум із-за можливих невдалих управлінських рішень щодо них та неадекватної реакції на суспільні зміни і потреби в їх модернізації. На подібний результат соціального інновування звертають увагу і інші дослідники. Так, Ю. Яковець, надаючи класифікацію інновацій, виділив серед них псевдоінновації та антиінновації [10, с. 11]. До перших він відніс ті, що пов'язані з хибними шляхами людської винахідливості, а до других – ті, що мають реакційний характер і обумовлюють зворотний рух у тій чи іншій сфері національної економіки. На нашу думку, більш об'єктивним було б кваліфікувати такі інновації парасоціальними. Префікс «пара» у слові «парасоціальний» змінює змістовне значення слова «соціальний» у його традиційному тлумаченні на протилежне. Досить очевидним є факт того, що результатом соціального інновування виступає не соціальна інновація, і не її впровадження, а досягнення бажаних соціальних змін. Це уточнення щодо формування конструкту соціальних інновацій набуває особливої ваги під час здійснення соціального інновування, яке являє собою складний комплекс робіт, включаючий визначення об'єкта удосконалення, здійснення аналітичних процедур, соціальне наповнення інновації, впровадження соціальної інновації, контроль за її впливом на соціальні зміни. Соціальне інновування слід розглядати як сукупність практичних дій суб'єктів економіки щодо проектування й впровадження соціальних інновацій і оконтурення відповідних їм соціальних удосконалень.

Інновації соціального характеру як свідомо організовані нововведення для забезпечення відповідних змін потребують централізованого ініціювання для створення мотиваційного поля і контролю змін у бажаному напрямі. Залежно від того, на якій інформаційній базі створюються соціальні інновації і яка з них приймається до впровадження, формується стратегія цивілізаційного поступу. *При цьому важливо побачити в управлінні не лише драйвер соціальних змін, а й, перш за все, наукову основу, відповідну вимогам об'єктивних економічних законів розвитку суспільства, а не всупереч їм. Визначаючи сутність соціальних змін американський соціолог А. Г. Хоулі зазначив, що під ними «... я розумію будь-яку безповоротну зміну соціальної системи...» [11, с. 787].* Аксиоматично визначено, що змінювана система є динамічною. «Головною умовою динамічного аналізу суспільства як системи, – за твердженням американського соціолога Т. Парсонса, – є врахування того, що кожна його проблема перебуває в постійному і систематичному зв'язку зі станом системи, що розглядається як ціле» [12, с. 47]. При цьому тлумачення поняття «стан» різняться в способі відтворення змін. Одні досить прагматичні вчені пов'язують його сутність з деякою «мірою», а інші – з формою реалізації буття. Так, представник першого напрямку В. І. Столяров під станом розуміє «... всю сукупність сторін, визначеностей, характеризуючих предмет в якийсь момент його існування» [13, с. 56]. В. А. Старжинський в своїй дисертаційній роботі теж тлумачить стан як «...загальну міру процесів зміни, яка має можливість бути формалізованою» [14, с. 31].

Беззаперечно, стан будь-якого об'єкта описується тим чи іншим набором кількісних та якісних характеристик. Але тут необхідно виокремити досить важливий методологічний аспект. У реальній дійсності кількість характеристик, які підпадають під експлікацію, залежить від форми і типу досліджуваного стану. У цьому контексті постає проблема повноти виділення характеристик опису стану, оскільки деякі з них можуть бути несуттєвими. Підбір важливих і різноманітних характеристик і водночас виключення зайвих і несуттєвих є важкою справою. До того ж є впевненість у тому, що із випадкового набору характеристик того чи іншого стану об'єкта неможливо виділити такі, які б закономірно й змістовно відтворювали його інформаційно. Таку складну особливість відтворення стану системи теж виокремлено вченими, які, акцентуючи увагу на ній, наголосили, що вона «... вимірюється інформацією, якою ми не володіємо і яка потрібна, щоб визначити систему у всіх її деталях» [15, с. 311].

Отже, наслідком будь-якої зміни є виникнення нового стану системи, який відрізняється від минулого. У зв'язку з цим методологічний інтерес становить хід думок І. Канта. «Будь-який перехід з одного стану в інший, – писав він, – здійснюється в часі, утримуваному між двома моментами, при цьому перший з цих моментів визначає стан, з якого виходить річ, а другий – стан, до якого вона приходить» [16, с. 200]. Отже, соціальна зміна являє собою не що інше як перехід соціального суб'єкта з одного стану в інший.

Суспільство як соціальна система має два основні режими функціонування. Перебування в стані рівноваги тлумачиться як гомеостаз, а вихід з рівноважного стану і перехід до стану нової рівноваги ідентифікують з гомеорезом. Соціальна система, яка перейшла до нового рівноважного стану (гомеостазу), характеризується соціальними змінами певної широти, які забезпечують поєднання і взаємодію елементів у системі. У створенні поля гомеорезу активну участь беруть інновації. Саме інновації створюють поле мінливості соціальних систем, в якому може реалізовуватися як природний, так і селективний відбір їх зразків, що забезпечують їм ефективний режим функціонування. Природно, що за такого їх сприйняття вони є створюючими в контексті формування джерельної бази соціального прогресування.

У житті ми маємо справу не стільки з реальними соціальними об'єктами й інститутами, скільки з інформацією про них. У контексті наведеного зацікавленість викликає поєднання у виробництві таких динамічних характеристик як функціонування і розвиток. Особливістю функціонування виробництва є не тільки наявність а, більш того, наростання кількісних змін, які і створюють передумови для його переходу на новий якісний рівень з

забезпеченням вищої ефективності цього процесу. Будь-який факт удосконалення інтерпретується як розвиток. Керуючись наведеними положеннями, можна висловити гіпотезу, за якою при дотриманні всіх необхідних норм та співвідношень, а також принципів справедливості, цивілізаційності і соціальності в ланцюгу «виробництво – розподіл – обмін – споживання – виробництво» соціально-економічна система буде раціонально функціонувати і розвиватися. Постає питання щодо методологічної основи представлення й виміру виокремлених процесів у цьому ланцюгу. Методологічною конструкцією, якої ми дотримуємося у цьому сенсі, є проєкція статистичних даних, які відтворюють результати функціонування та розвитку економічних систем чи системи, яка формувалася впродовж років незалежності України, на інформаційне поле змін фінансово-добробутних спроможностей суб'єктів економіки. По-різному можна сприймати приведені ствердження, але багато в чому вони є логічною першоосновою до започаткування діагностичного конструкту соціального інновування, а слід і набуття ним керованості.

Висновки і пропозиції. Отже, питання реалізації державою свого соціального призначення через соціальні інновації є настільки організаційно складними, що деякі з них потребують подальшого наукового упорядкування. Запропоновано ідентифікувати соціальні інновації на макrorівні з рішеннями, здатними більш раціонально змінити безпосередньо чи опосередковано вибірково зафіксовані інститути в різних секторах національної економіки країни на відповідному етапі соціалізаційних перетворень. Соціальне інновування слід розглядати як сукупність практичних дій держави, юридичних осіб і громадян щодо проєктування й реалізації соціальних інновацій, результативність яких залежить від об'єктивного визначення сфер економіки, які потребують соціалізації в даний момент часу, і оконтурення відповідних їм соціальних удосконалень. Методологічною основою забезпечення керованого соціального інновування є виділення на основі емпіричних досліджень зон прийнятних змін параметрів функціонування й розвитку соціальної системи під впливом удосконалення соціальних інститутів і інституцій. І на цьому шляху модернізації механізму конструювання соціальних інновацій можна передбачити гаму суперечностей з приводу усунення розходження бажаних і реальних умов суспільного життя, які потрібно встановити, ідентифікувати та виокремити ядра і сфери впливу.

Список використаних джерел:

1. Соціальні інновації: концептуальні підходи, можливості розвитку та запровадження: наук. доп. / В.П. Антонюк, О.Ф. Новікова, О.В. Воловодова та ін. – Донецьк: Ін-т економіки промисловості НАН України, 2010. – 102 с.
2. Бойко-Бойчук Л.В. Поняття «соціальна інновація»: типи визначень, приклади застосування / Л.В. Бойко-Бойчук // *Наука і інновації*. – 2009. – Т.5. – № 5. – С.94-99
3. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : монографія / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник., В.С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
4. Сандига О.І. Сучасні концепції інноваційного розвитку [Електронний ресурс] / О.І. Сандига – Режим доступу: http://iai.donetsk.ua/u/iai/dpt/CONF/13_2003/articles/stat109.html
5. Чорнодід І.С. Особливості впровадження соціальних інновацій як фактора розвитку громадянського суспільства / І.С. Чорнодід // *Економіка. Проблеми економічного становлення* – Вісник. – 2012. – № 2. – С.82-85.
6. Мейжис І.А. Соціальні інновації в українській сучасності / І.А. Мейжис // *Наукові праці. Соціологія*. – 2012. – Вип. 172. – Т.184. – С.61-67
7. Терон І.В. Соціальні інновації у процесах модернізації соціально-трудоових відносин / І.В. Терон // *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. – 2011. – вип. 20. – Ч.ІІ. – С. 57- 66
8. Летуновська Н.С. Роль соціальних інновацій у діяльності вітчизняних підприємств / Н.С. Летуновська [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/31164/1/Letynovska.pdf>.
9. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку : исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры : монографія / Й.А. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 455 с.

10. Яковец Ю. Многоликость инноваций / Ю.Яковец // Эпохальные инновации XXI в. – М. : Экономика, 2004. – 444 с.
11. Hawley Amos H. Cumulative change in theory and in history / Amos H. Hawley // American Sociological Review. – 1978. – № 43 (6). – P. 787 – 796.
12. Parsons T. The Social System / T. Parsons. – London : Routledge & Kegan Paul, 1967. – 575 p.
13. Столяров В.И. Процесс изменения и его познание. Логико-методологические проблемы : монография / В.И. Столяров. – М. : Наука, 1966. – 251 с.
14. Старжинский В.П. Понятие состояние и его методологическая функция в физике. : дис....к. фил.н. : 24.00.02 / Виталий Павлович Старжинский ; БПИ. – Мн. : 1975. – 200 с.
15. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама новітньої науки : пер. з фр. / Ж. Рюс. – К. : Основи, 1998. – 669 с.
16. Кант И. Сочинения : в 6 т. / И. Кант ; пер. с нем. – М. : Мысль, 1964. – Т.3. : Критика чистого разума. – 799 с.

References:

1. " Social innovation: conceptual approaches, development opportunities and implementation ", [Socialni innovacii: conceptualni pidchodi, mozhlivosti rozvitku ta zaprovadzhennia] scien. sup., V.P. Antonyuk, O.F. Novikowa, O.V. Volovodowa et al., Donetsk, Institute of economy of industry of NAS of Ukraine, 2010, 102 p.
2. Boyko-Boychuk L.V. (2009), " The concept of "social innovation": a definition types, application examples ", [Ponjattya socialna innovacia: tipi viznachen, prikladi zastosuvannya], L.V. Boyko-Boychuk, Science and innovation, vol 5, no 5, pp. 94-99.
3. Antonuk L.L., Poruchnik A.M., Savchuk V.S. (2003), " Innovation: theory, mechanism of elaboration and commercialization ", [Innovacii: teoriya, mehanizm rozrobki ta comercializacii], L.L. Antonuk, A.M. Poruchnik, V.S. Savchuk, KNEU, Kyiv, Kyiv National Economic University, 394 p.
4. Sandiga O.I. (2003), "Modern concepts of innovation development", [Suchasni concepicii innovaciynogo rozvitku] [electronic resource], O.I. Sandiga, available at: http://iai.donetsk.ua/w/iai/dpt /CONF/ 13_2003 /artic les /stat109.html.
5. Chornodid I.S. (2012), "Features of social innovation as a factor of development of civil society", [Osoblivosti vprovadzhennia socialnikh innovacij iak faktora rozvitku gromadianskogo suspilstva], I.S. Chornodid, Economy. Problems of economic development, Herald, no 2, pp. 82-85.
6. Meyzhis I.A. (2012), "Social innovations in modern Ukrainian", [Socialni innovacii v ukrainskij suchasnosti], I.A. Meyzhis, The scientific works. Sociology., vol.184, iss.172, pp.61-67.
7. Teron I.V. (2011), "Social innovation in the processes of modernization of social and labor relations", [Socialni innovacii v procesah modernizacii socialno-trudovih vidnosinah] / I.V. Teron, Scientific works of Kirovograd national technical University. Economic science Vol. 20., H.D., pp. 57- 66
8. Letynovska N.E. (2013), " The role of social innovation activities of domestic enterprises ", [Rol socialnih innovacij u diyalnosti vitchiznyanih pidpriemstv], [electronic resource], N.E. Letynovska, available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/31164/1/letynovska.pdf>.
9. Shumpeter Y.A. (1982), "The theory of economic development : a study of business profits, capital, credit, interest and cycle conditions ", [Teriya ekonomicheskogo razvitiya: issledovanie predprinimatelscoy pribili, kapitala, kredita, protsenta i tsicla conyunkturi], monograph, Y.A. Shumpeter, Moskow, Progress, 455 p.
10. Iakovec Yu. (2004), " The diversity of innovation ", [Mnogolikost innovacij. Epochalnie innovacii XXI St], Yu. Iakovec, Moskow, Economy, 444 p.
11. Hawley Amos H. (1978), Cumulative change in theory and in history, Amos H. Hawley, American Sociological Review, no 43 (6), pp. 787 – 796.
12. Parsons T. (1967), The Social System, T. Parsons, London, Routledge & Kegan Paul, 575 p.
13. Stoliarov V.I. (1966), " The process of change and cognition. Logical-methodological problems [Process izmeneniia i ego poznanie. Logico-metodologicheskie problemi], monograph, V.I. Stoliarov, Moskow, Science, 251 p.
14. Starzhinski V.P. (1975), " Witnesses state and its methodological function in physics" [Poniatie sostoianie I ego metodologicheskaiia funkciia w fizike]: dis....K. Phil.n., 24.00.02, V.P. Starzhinski, Minsk., Belarusian Polytechnic Institute, 200 p.
15. Ryus Zh. (1998), " The promotion of modern ideas. Panorama of the new science ", [Postup suchasni idej. Panorama novitnoi nauki] Zh. Ryus, Kyiv The basics, 669 p.
16. Kant I. (1964), " Critique of pure reason ", [Kritika chistogo razuma], I. Kant, T.3, Moskow, The idea, 799 p.

Keywords: social innovation, the social innovation introduction process, nature, result, social reproduction, information, management, methodological foundations.

Ключові слова: соціальні інновації, соціальне інновавання, сутність, результат, суспільне відтворення, інформація, управління, методологічні основи.

Ключевые слова: социальные инновации, социальное инновирование, сущность, результат, общественное воспроизводство, информация, управление, методологические основы.